

Яковлева І. В.,
аспірант Інституту філології
Київського університету імені Бориса Грінченка

НЕВІДОМА ЗАМАЛЬОВКА Б. ГРІНЧЕНКА ЯК СПРОБА АЛЮЗІЇ НА ТВІР М. КОЦЮБІНСЬКОГО «ЦВІТ ЯБЛУНІ»

Анотація. У дослідженні розглянуто в порівняльному аспекті неопублікований досі твір Б.Д. Грінченка «Оповідання з тюремного життя» (напис рукою автора «матеріал автобіографічного характеру», 1906 р.), що зберігається у фондах Інституту рукопису НБУВ, та новелу «Цвіт яблуні» М.М. Коцюбинського, вперше надруковану в 1904 р. (для повноти розкриття теми частково до уваги взято також «Інтермеццо» М.М. Коцюбинського та деякі інші зразки короткої прози Б. Грінченка).

Ключові слова: Б. Грінченко, М. Коцюбинський, «Оповідання з тюремного життя», «Цвіт яблуні», «Інтермеццо», ідіостиль.

Постановка наукової проблеми та її значення. Відомо, що стосунки Б.Д. Грінченка та М.М. Коцюбинського були дружніми та доброзичливими: вони листувалися, бачилися особисто, спілкувалися у видавничих справах, допомагали одне одному у влаштуванні на роботу... Зі взаємною повагою і увагою ставилися вони й до творчості один одного.

Стильову своєрідність кожного з цих двох письменників-класиків неможливо переоцінити. При цьому порівняльний аналіз рис ідіостилів Б.Д. Грінченка та М.М. Коцюбинського дає можливість розкрити направленість їх творчих здобутків та характер письма, притаманного кожному з авторів.

Якщо ж розглянути на предмет подібних та відмінних рис неопубліковане раніше «Оповідання з тюремного життя» Б.Д. Грінченка (рукопис без назви; на чернетці напис рукою автора «матеріал автобіографічного характеру») та такий короткий прозовий твір М.М. Коцюбинського, як «Цвіт яблуні», то можемо простежити паралелі, що раніше залишалися поза увагою дослідників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним підґрунтям нашого порівняльного дослідження стали праці С. Єфремова, О. Білецького, А. Погрібного, М. Кравченко та ін., які стосуються творчості та особливостей прозових творів Б.Д. Грінченка. Говорячи про мовні та стильові особливості коротких прозових творів М.М. Коцюбинського, необхідно відзначити більшу кількість наявних на сьогодні досліджень, проведених С. Єфремовим, В. Мазним, М. Зеровим, А. Лебедем, О. Марчук, Л. Мацевко-Бекерською та ін. А. Козачуку належить спеціальне порівняльне дослідження стилів Б. Грінченка, М. Коцюбинського та Г. Хоткевича.

Мета нашої розвідки – проаналізувати ідіостилі М. Коцюбинського та Б. Грінченка у контексті «Цвіту яблуні» як поштовху до створення невідомого раніше незакінченого «Оповідання з тюремного життя», встановити вплив світобачення та відповідно творчої манери кожного з письменників на реалізацію задумів творів автобіографічного характеру.

Виклад основного матеріалу дослідження. Суттєвою особливістю «Цвіту яблуні» М. Коцюбинського є оповідь від першої особи, що створює особливу атмосферу прочитання та доз-

воляє герою висловлювати найглибші та найпотаємніші думки без меж, якими б могли стати діалогічні форми, оповідь від третьої особи та авторські описи та ремарки. Ця особливість разом із універсальною проблематикою ставить персонажів М. Коцюбинського поза часом, роблячи їх завжди актуальними.

Рожеві платочки од грубого дотику руки обсипаються і тихо падають додола. Хіба не так сталося з життям моєї дитини?

А проте природа радіє [11].

Це протиставлення є яскравим прикладом універсальності змісту твору, адже горе рано чи пізно трапляється в житті кожної людини, створюючи досвід і стаючи спогадами. А природа продовжує «радіти» за будь-яких умов, і питання лише в тому, чи зможе і захоче помітити це людина – персонаж етюду, який є письменником, і який через це не може не помітити описане протиставлення.

Б. Грінченко, на противагу, активно використовуючи діалогічну форму, авторські коментарі та безпосередній опис подій у житті персонажів, створює більш «приземлену», ясну та чітку картину, у якій відкриваються і характери героїв, і їх ставлення до світу, суспільства та реальних проблем, що постають у житті (як можна припустити, героїв – сучасників автора). Ці індивідуальні риси мотивують читача до аналізу проблем, порушених в оповіданнях, та пошуку й розуміння власного ставлення до них, а, зважаючи на тематику, роблять актуальними та яскравими для сучасного читача оповідання автора.

Новела «Цвіт яблуні» 1902 р. написання вперше надрукована у літературній збірці «На вічну пам'ять Котляревському» у 1904 р. У цій новелі також яскраво вираженими є описані риси індивідуального стилю М. Коцюбинського, серед яких – і створення складних синтаксичних структур, і наявність однорідних членів, і використання складених епітетів, наприклад:

Потому вона переводить очі на мене. Гарячі й темні од нічиць і тривоги, блискучі од сліз і гарні. Її чорне волосся, зав'язане зрубим жмутом, таке м'яке і тепле. Все се я бачу. Я все се бачу. Я бачу її миле заплакане обличчя, її голу шию і злегка розхристані груди, звідки йде западне тепло молодого тіла, і в той мент, коли вона лежить у мене на грудях і тихо ридає, я обіймаю її не тільки як друга, а як привабливу жінку, і наче крізь сон тямлю, що в голові моїй лишається невисловлена думка: «Не плач. Не все пропало. Ще у нас будуть...» [11].

У цьому творі також використано метод потоку свідомості та оповідь від першої особи, що особливо помітно, коли у герої-батькові, незважаючи на трагічні обставини сюжету, прокидається митець:

Я знаю, нащо ти записуєш усе те, моя мучителько! Воно здасться тобі... колись... як матеріал...

Моя мила донечко, ти не гніваєшся на мене? [11]

Говорячи ж загалом про твори Б. Грінченка, варто звернути увагу на оповідь від третьої особи у більшості творів, адже

для них є важливою експозиція та авторський коментар, який для короткої прози письменника є необхідним. Такий підхід до написання також можна впевнено називати рисою його індивідуального стилю. Проте в незавершеному творі «Оповідання з тюремного життя» ймовірно 1905–1906 рр. написання (твір зберігається у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського) оповідь ведеться від першої особи.

М. Коцюбинський, використовуючи оповідь від першої особи, також насичує текст художніми засобами, які постають навіть важливішими, ніж обрана форма оповіді.

А. Лебідь також констатує частотне використання персоналіфікації у пізній творчості М. Коцюбинського [14]. Наприклад: «*А моя пам'ять, той нерозлучний секретар мій, вже записує і сю безладність тіла серед цвіту яблуні, і гру світла на посинілих лицьях, і мій дивний настрій...*» [11]

П. Филипович у передмові до збірки творів М. Коцюбинського [23] звертає увагу на частотне поєднання в різних фрагментах тексту метафор та повторів. Наприклад: «*Десять далеко стукає калатало нічного сторожа. Скільки віків будить воно нічну тишу своїм дерев'яним язиком, скільки людей, покоління пережило... Воно завжди викликає у мене настрій, почуття зв'язку з далеким минулим, із життям моїх пращурів. Щось є просте й миле у тій промові калатала, якою воно серед тиші й безлюддя обіцяє боронити спокій твого сну*» [11]. Тут бачимо і повтори, і однорідні члени речення як синтаксичний засіб створення градації, виразності, і персоналіфікацію.

О. Марчук [17, с. 8] відзначає багаторівневу ускладнену структуру порівняльних конструкцій, характерних для творів М. Коцюбинського. Наприклад: «*Я не чую своїх ніг, не керую ними, вони носять мене самі, мов заведений механізм, і тільки голова моя, мов павук павутиння, снує мереживо думок*» [11]. Складносурядне речення, будучи ускладненою структурою саме собою, додатково ускладнене двома порівняльними конструкціями, які гармонійно вписуються у структуру твору.

Якщо ж говорити про Б. Грінченка, то ще його сучасники (напр., С. Єфремов) вказували на його переконання, що література має бути доступною будь-якому читачеві та має створюватися у простій та зрозумілій формі [4, с. 510]. Таким чином, можна робити висновки про свідомий відбір Б. Грінченком таких мовних та стилістичних засобів, які б дозволяли кожному його сучаснику-українцю вільно сприймати твори. Як приклад можна навести використання ним сталих виразів, які не лише посилюють експресивність тексту, а й дозволяють наблизити створену емоційність до читача: «*Семене! Семене! Чорт би вас убив!.. Коли ви одчините?*» [5]

Варто відзначити поєднання простоти та зрозумілості викладу із психологізмом, притаманним кожному прозовому твору письменника. Саме тому оповідання Б. Грінченка можуть бути прочитаними з різних поглядів та різними способами. Якщо, наприклад, брати до уваги гендерні відносини персонажів творів, можна провести аналіз наявних архетипів методами аналітичної психології К.-Г. Юнга: така розвідка була проведена автором цієї статті на матеріалі твору «*Сонячний промінь*» [24]. Крім того, такий аналіз дозволив оцінити ставлення письменника до інституту сім'ї, розподілу сімейних ролей та заглибитися в його ідіостиль.

На думку А. Козачука, у прозових творах письменника реалізуються не лише погляди на освіту в цілому, а й конкретні дидактичні принципи, серед яких головним постає принцип

доступності: «На нашу думку, мова іде про дидактизм: простота викладу, реалізована через вживання загальної лексики та здебільшого неускладнену синтаксичну структуру речень, спрямовану перш за все на адресата, яким є «народ» як опозиція «інтелігенції», корелює з принципом доступності у дидактиці» [10]. Отже, можна говорити, що письменник реалізує педагогічні принципи не лише в професійній діяльності, а й у творчості.

Погодимось із твердженням про те, що мала проза Б. Грінченка містить велику кількість авторських коментарів, які мають компенсувати стислість поданих у творах описів [2, с. 305–306].

В аналізованому творі – і досить типовому для малої прози Б. Грінченка і такому, що має окремі відмітні риси – саме авторські коментарі постають своєрідними розгорнутими описами, що надають яскраву характеристику і персонажам, і подіям у сюжеті. Наприклад:

Довга жовта будівля з загартованими вікнами тяглася ліворуч і праворуч, а поряд неї чорніла широка, вгорі кругляста брама [5].

У цьому прикладі варто відзначити наявність персоналіфікації (*будівля тяглася; брама чорніла*), а також однорідних членів речення (*ліворуч і праворуч; широка, вгорі кругляста*).

...молода пані в пишному кошуку, у прегарнім боа на ший під'їхали добрими кіньми [5].

Опис одягу та транспорту молодої пані кількома деталями в цьому прикладі дає можливість читачеві не лише зрозуміти статус персонажа, а й чітко його уявити. У попередніх та наступних поданих прикладах можна відмітити іншу важливу деталь ідіостилу письменника – сталі епітетні ряди.

...якась жінка, немолода вже, без грима, в теплій хустці з великим кошиком у руках [5].

У цьому прикладі опис зовнішності жінки поєднується із основною лінією сюжету за допомогою деталі – кошика в руках, який «повертає» читача до ситуації, що склалася під входом до в'язниці.

...сказав дідок із померзлимими ногами, глибоко висуваючи червоні руки к кишені добре зношеного пальто [5].

Деталі зовнішності персонажа підсилюють відчуття погодних умов, у яких розгортається сюжет, а також із соціальними умовами життя простого чоловіка, про що свідчить «добре зношене пальто» «дідка». Варто відзначити використання дієприкметників доконаного виду – *зношений, померзлий*, часте використання яких Б. Грінченком помічалося К. Сізовою разом із відокремленими порівняльними зворотами із використанням метафор і цілеспрямованим добором онімів [21, с. 188–194].

М. Кравченко наголошує на використанні Б. Грінченком фольклоризмів, неологізмів, стилістично маркованої лексики і т. зв. «народдорозмовних» лексем та синтаксичних конструкцій з літературними лексемами [13, с. 14]. Наприклад:

– *Як жандарми обідають? Це ж просто «безобразіє»!*

– *Нічиво, – тиця ціла буде* [5].

Варто відзначити уміння Бориса Дмитровича створювати «камерність» викладу, в якій гармонійно поєднуються перевірення автора у своїх персонажів – представників народу, із суто авторським висловленням думки.

Повертаючись до співставлення ідіостилів М. Коцюбинського та Б. Грінченка, слід зазначити, що індивідуальні стилі письменників орієнтуються на модернізм, але творчість останнього дослідники відносять також і до народництва (пізнього реалізму), перш за все, через лексичні особливості творів.

Для повноцінного розгляду особливостей індивідуальних стилів письменників необхідно визначити підгрунтя їх творчих доробків, яке для Б. Грінченка більшістю закладене у його життєвому та професійному (педагогічному) досвіді, а для М. Коцюбинського, за нашим переконанням – в орієнтуванні на актуальні зразки західноєвропейської літератури, хоча орієнтація на неї та самовдосконалення на її прикладах була актуальною для обох письменників. Зокрема, «Інтермеццо» перегукується із новелами Гі де Мопассана за формою та настроєм.

На синтаксичному рівні твори Б. Грінченка характеризуються досить збалансованою структурою через використання речень середнього обсягу для забезпечення повного розуміння змісту для читача. М. Коцюбинський, на противагу, використовує поєднання довгих і коротких речень, однорідні члени, вставні конструкції, і створює образність та яскраве сприйняття тексту не через ментально-психологічний, а через чуттєвий канал (канали) сприйняття.

Повертаючись до рис мовлення у творах Б. Грінченка, слід зазначити, що «народні», фольклорні та загальнонародні вирази роблять кожен твір максимально прийнятним та легким у читанні, через що використання курсиву чи будь-яких інших технічних засобів виділення ключових слів у тексті не є необхідним.

Автобіографічність «Цвіту яблуні» загальновідома. Можемо припустити за деякими ознаками, що незавершений твір Б. Грінченка стосується періоду ув'язнення його єдиної дочки А. Грінченко.

Настю Грінченко заарештували 28 грудня 1905 р. за участь у Лубенській самообороні. У в'язниці вона провела чотири місяці – але цих чотирьох місяців виявилось досить, щоб підірвати її здоров'я.

«Оповідання з тюремного життя» досить детально описує умови зустрічей Бориса Дмитровича зі своєю донькою – одиничні нетривалі зустрічі по кілька хвилин, під час яких батько з дочкою могли хіба перегукуватися через ґрати. Не згадує Б. Грінченко голодування дочки та різкого погіршення її стану здоров'я і не виказує нічим своїх емоцій із цього приводу. Так, в Інституті рукопису зберігається протокол медичного огляду від 16 лютого 1906 р., який засвідчує тяжкий стан А. Грінченко [9].

Поданий опис в'язниці та процедури побачень збігається також із описом, залишеним у своїх спогадах дружиною Б. Грінченка, відомою за псевдонімом М. Загірня: «Їжу ми возили в тюрму, то Борис Дмитрович, то я. І от Борис Дмитрович було й без побачення хоч трохи, а поговорить із Настею: стане на вулиці, а вона коло вікна та й перегукуються – голоси добрі були в обох... Голодно було в тюрмі. Силкувалися ми якомога більше передати туди, та все ж вона голодна була, бо все йшло в комуну. І тюрма дуже погано вплинула на її здоров'я. Клопоталися ми, щоб випущено її під заставу чи на поруки, і коли лікарі обглядали її і написали, що її треба випустити, та не пообидилося – чотири місяці продержали...» [цит. за 19].

1907 року Б. Грінченко опинився у тих самих умовах – навіть у тій самій камері Либідського участку, де раніше перебувала його донька.

Втім, на той момент вона вже знову займалася партійною роботою – тяжко працювала, голодувала, будучи так само хворою на туберкульоз, про що також залишилися, окрім спогадів батьків, численні свідчення [7, 8]. Померла А. Грінченко 1 жовтня 1908 р., залишивши батькам кількомісячного сина Волю, який теж невдовзі помер.

Так загальне тло – туга батька за своєю дитиною – поєднує двох класиків і так кожен із них реалізує ту саму тему.

Також стає зрозуміло, чому стриманий у емоціях (згадаймо, що багато ліричних віршів до дружини так і залишилися неопублікованими через приписку «лише для твоїх очей» [19]) Б. Грінченко не став закінчувати своє «Оповідання...». Він обирає для вираження емоцій не прозову форму, залишивши пам'яті своєї дитини декілька віршів, чернетки яких теж збереглися в архівах. Ось один із них:

*Дитиночко ріднісінька моя,
І день, і ніч з тобою я
І віє дух безсмертний твій
На кожен рух в душі моїй.*

*Дитиночко замучена моя,
Не втишив муки тобі я.
Затихла ти, та біль од мук не втих:
Я знов в душі переживаю їх [6].*

Висновки. Окрім відмінних рис (наприклад, використання різних методів «наближення» літературних текстів до читача, використання тропів та ін. прийомів оформлення тексту), притаманних творчості класиків української літератури, у порівнюваних творах спільність поглядів двох письменників є не менш значною, і про неї необхідно говорити не лише на рівні стилістики, а й на рівні поглядів на ситуацію, що спричинила написання твору. Схожість виражається не лише в загальному наближенні до модернізму, а й у:

– зверненні обох письменників до проблем людських взаємин, які є одночасно і універсальними, і актуальними, і частково постають передумовою входження творів до теренів класичної української літератури, ознайомлення з якою є важливим і на сучасному історичному етапі;

– загальному підході до створення сюжетів – у розглянутих прикладах («Цвіт яблуні» М. Коцюбинського та «Оповідання з тюремного життя» Б. Грінченка) використано власний досвід, тобто обидва твори частково автобіографічні.

Отже, Б. Грінченко та М. Коцюбинський, будучи літераторами-новаторами свого часу, не лише сприяли розвитку української літератури в національному плані, а й активно збагачували українську літературу новими виражальними засобами. Творчість обох класиків у розглянутих прикладах демонструє більше спільності, ніж ми традиційно звикли вважати, хоча мова кожного зберігає свою стильову неповторність.

Звичайно, спільність ця має біографічний характер – сказати б, загальнолюдський. Проте ця тема – реалізація обома літераторами-новаторами свого часу творчих задумів на автобіографічному матеріалі та збагачення української літератури не лише в національному плані, а й у стилістичних особливостях та особливостях викладу тематики, проблематики, настроїв і характерів у художніх текстах – безумовно, потребує поглиблення та подальшого дослідження.

Література:

1. Білецький О. Борис Грінченко / О. Білецький // Зібрання праць. У 5-ти т. / ред. колегія: М. Гудзій (голова) та ін. – К.: Наукова думка, 1965 – Т. 2: Українська література XIX – початку XX століття. – 1965. – С. 586–595.
2. Буз Л. Дитячі оповідання М. Коцюбинського та Б. Грінченка: поетика портрета / Л. Буз // Література. Фольклор. Проблеми по-

- тики: Зб. наук. праць / упоряд. М. Гуменний. – К.: «Твім інтер», 2004. – Вип. 17. – С. 304–309.
3. Зеров М. Пам'яті М. Коцюбинського / М. Зеров // Українське письменство. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. – С. 139–143.
 4. Єфремов С. Історія українського письменства / С. Єфремов / ред. М. Наєнко. – К.: «Феміна», 1995. – 688 с.
 5. ІР НБУВ – Ф. І. – Спр. № 31424.
 6. ІР НБУВ – Ф. І. – Спр. № 31532-31533.
 7. ІР НБУВ – Ф. І. – Спр. № 33386.
 8. ІР НБУВ – Ф. І. – Спр. № 33387.
 9. ІР НБУВ – Ф. І. – Спр. № 33399.
 10. Козачук А. Особливості мовостилю малої прози Б. Грінченка, Г. Хоткевича та М. Коцюбинського (порівняльний аспект) / А.М. Козачук // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Філологія». – 2013. – № 1080. – Вип. 69. – С. 190–194.
 11. Коцюбинський М. Твори в трьох томах / М. Коцюбинський. – К., 1979. – Т. 2.
 12. Коцюбинський М. Я так поріднився з тобою...: листи до дружини / М.М. Коцюбинський / упоряд. О. Єрмолец та ін. – К.: Ярославів Вал, 2007. – 392 с.
 13. Кравченко М. Мова і стиль творів Бориса Грінченка: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / М. Кравченко; НАН України, Інститут української мови. – К., 2001. – 20 с.
 14. Лебідь А. Творча путь М. Коцюбинського / А. Лебідь // М. Коцюбинський. Вибрані твори / ред. А. Лебідь. – К.: Книгоспілка, 1926. – С. 7–31.
 15. Листи до Михайла Коцюбинського: в 4-х т. / упоряд. та коментар В. Мазного. – Чернівці, 2002. – Т. 1.
 16. М. Коцюбинський на шляху до європейського визнання / Г.В. Самойленко // Наукові записки. – Ніжин. держ. пед. ун-т імені Миколи Гоголя. – Ніжин, 2003. – С. 53–57.
 17. Марчук О. Структурно-типологічні параметри порівняльних конструкцій в ідіостилі М.М. Коцюбинського: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова» / О. Марчук. – Одеський національний ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2003. – 20 с.
 18. Мацевко-Бекерська Лідія. Українська мала проза кінця XIX – початку XX століть у дзеркалі наратології / Л. Мацевко-Бекерська. – Л.: Сплайн, 2008. – 408 с.
 19. Мовчун А.І. Борис Грінченко і Марія Загірня: феномен родинного життя / А.І. Мовчун // Слово Просвіти. – 22.02.2013.
 20. Погрібний А. Літературні явища і з'яви: статті. Портрети. Силуети. Наближення / А. Погрібний. – К.: Оранта: Майстерня книги, 2009. – 687 с.
 21. Сізова К. Людина у дзеркалі літератури: трансформація принципів портретування в українській прозі XIX – початку XX ст.: [монографія] / К. Сізова; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Наша культура і наука, 2010. – 356 с.
 22. Спірідонова А.В. Перлина родинного виховання сім'ї Грінченків – Настя Грінченко / А.В. Спірідонова // Постметодика. – 2015. – № 4. – С. 51–55.
 23. Филипович П. Розвиток психологічної новелі Коцюбинського / П. Филипович // М. Коцюбинський. Твори / заг. ред. І. Лакиза; ред. А. Лебідь. Том IV. – Харків–Київ: Книгоспілка, 1930.
 24. Яковлева І. Гендерна психологія персонажів повісті Бориса Грінченка «Сонячний промінь» / І.В. Яковлева // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство): збірник наукових праць / за ред. Оксани Філатової. – № 2 (20) жовтень 2017. – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2017. – С. 295–299.

Яковлева І. В. Неизвестная зарисовка Б. Гринченка как аллюзия на «Цвет яблони» М. Коцюбинского

Аннотация. В статье рассмотрены в сравнительном аспекте неопубликованное до сих пор произведение Б. Д. Гринченка «Рассказ из тюремной жизни» (подпись рукой автора «материал автобиографического характера», 1906 г.), хранящееся в фондах Института рукописи НБУВ, и новела «Цвет яблони» М.М. Коцюбинского, впервые опубликованная 1904 г. (для полноты раскрытия темы частично во внимание приняты также «Интермеццо» М. Коцюбинского и некоторые другие образцы короткой прозы Б. Гринченка).

Ключевые слова: Б. Гринченко, М. Коцюбинский, «Рассказ из тюремной жизни», «Цвет яблони», «Интермеццо», идиостиль.

Yakovleva I. Unknown sketch by B. Grinchenko as an allusion to the “Apple blossom” by M. Kotsyubinsky

Summary. This paper analyses the unpublished and previously unstudied sketch “Story of Prison Life” (on the draft inscription by the author’s hand “material of an autobiographical character”) by Boris Grinchenko and published in 1904 novel “Apple blossom” by Mykhailo Kotsyubinsky. The “Story of Prison Life” had found in the funds of the Institute of Manuscripts of the National Library of Ukraine named after V. Vernadsky.

Key words: Boris Grinchenko, Mykhailo Kotsyubinsky, “Story of Prison Life”, “Apple blossom”, “Intermezzo”, idiostyle.